

Norbera bere norberarengana hurbilarazi nahi izan dut, ez disko intimo bat egin”

MAITE LARBURU, MUSIKARIA

“Inor ez omen da profeta bere herrian, baina ezta behar ere”.

Hala hasi du Maite Larburuk bere izen-abizenez argitaratutako lehen diskoa (*Hezurren azpian*, Gaztelupeko hotsak) Hernanin aurkezteko kontzertua. Bere baitan dituen bi musikariak gerturatu ditu lan berriarekin: ogibide duen biolina gehitu dio Neighborrekin hasitako kantugile bideari. Egun batzuk lehenago, aretotik ehun metro eskasera elkartu ginen harekin solaserako: diskoaz, distantziez, hezurren azpian denaz...

LANDER ARRETXEKA BEREZIARTUA
DANI BLANCO

Lanagatik etengabe bidaiatzen dutenak badirela entzun, eta komertzialak edo enpresaburuak etortzen zaizkigu kaskora. Kasu berezia da zurea.

Nik nire ingurukoei esaten diet galdera errazak ez egiteko, horiek direlako niretzat erantzuten zailenak. Bolada batez non bizi nintzen galdetzen zidatenean ez nekien erantzuten ere. Nire lanbidea azaltzeko modu sinpleena da autonomia naizela esatea, kontratatzen nautela antzinako musikaren zirkuitoan lan egiten duten talde desberdinek, eta talde horiek Europa erdialdean mugitzen direla. Kontratazio horien arabera antolatzen dut nire agenda. Eta gero, bestalde, kantak sortzen ditut, lehen Neighbour izenpean zabaltzeko, Maite Larburu izenarekin zabaltzeko orain. Esan daiteke antzinako musika talde horiek Maite Larburu eta Neighborren babesleak direla.

Nomada zara musikaren aitzakian. Baina neurri batean, badirudi Neighbor eta disko honetan egindako bidea izan direla Euskal Herrira itzularazi zaituztenak.

Nik ez nuen Euskal Herrira itzuli nahi. Amsterdamen gure etxea zena bota zuten, Neighbor sortu genuen, nire musikari bi-

dea hemengo errealitatearekin lotu zen... Baina hala ere, ez nuen itzuli nahi. Eta hala ere, itzuli naiz. Ze gauza absurdoa. Zer da gauzak erabakitzen dituen? Burua? Edo gorputzak erabakitzen du eta burua gero saiatzen da esplikazio bat ematen? Polita da, baina batez ere, harrigarria. Hiru diskoei begira jarrita, *Ura patrikan* sortu zen Amsterdamen, Josh Cheatman nire bizilaguna zenean. Bigarren diskoa sortu genuenerako, mundu hori hautsia zen, eta beraz, Amsterdam eta Hernani artean egindakoa da, mudantza disko bat, tartekoa. *Hezurren azpian* aldiz, itzulerako diskoa da.

Erraza al da zure bi alde horiek uztartzea, antzinako musika jotzen duena eta kantugilea?

Nik uste batak besteari asko zor diola. Bi aldeak nigan daude, eta batetik bestera egiten dut salto. Batzuetan, ezjakintasunak ematen dizun ausardiarekin egiten da salto hori. Ez nuke esango antzinako musikan sekulako ezagutza dudarik. Baina ezagutzen dut, horretara dedikatu naizelako. Sorkuntzaren munduan ez dut hainbesteko ezagutzerik, eta horretarako ausardia puntu bat behar da. Oso desberdinak dira, egia da, baina musika musika da, eta nire baitan behintzat, batak bestea elikatzen du.

Entzun dizut, neurri batean, antzinako musika jotzen duen Maite Larburu hori presenteago dagoela disko honetan Neighborren baino.

Bai, baina ez diskoak antzinako musikaren estetika duelako, biolina hartu dudalako baizik. *Hezurren azpian* hau Maite Larburu izenarekin atera dut baina azken finean Neighborren jarraipena da. Josh Cheatman ez dago, baina bai beregandik ikasi dudana. Bere gitarrak ere bai, grabatzeko erabili ditudalako. Neighborren munduan biolina sartzea asko kostatzen zitzaidan. Ez nekien zer egin. Orain aldiz, errazagoa egin zait pauso hori ematea. Baina beste instrumentuak behar ditut, batez ere ez ditudalako ezagutzen, eta horrek ematen didalako espero ez nuen tokietara joateko aukera. Boliinak ere, nahiz eta ondo eza-gutu, harritu egin nau prozesu honetan, eta ederra izan da hori.

Antzinako musika jotzen ari zarenean, taldeko kide bat gehiago zara. Neighborren bikote baten erdia. Orain aldiz zure izen-abizenekin kaleratu duzu diskoa. Zama suagoa da ardura?

Antzinako musika jotzean hilda dagoen norbaitek konposatutakoa ari zara jo-

tzen, eta nahiz eta inguruan aditu asko izan, ardura ere txikiagoa da. Maite Larburu izenarekin ari naizenean lehen leerroan nago, eta abestiak nireak dira. Hitzak ere bai. Pertsonalagoa da, baina hala ere, nik ez dut gauza intimoago bat egin nahi izan. Nik kanta horiek egiten ditut entzulea norberarengana hurbil dadin. Norbera bere norbera horrengana. Ni naiz aktorea, sortzailea eta interpretea, eta normala da nahasgarria izatea, baina ez naiz ni kantetako protagonista.

Euskal musikaren historia garai-kidea adibidez josita dago: hanka bat kanpoan izan duten musikariek atzerrian ikusi eta ikasitakoak ekarri dituzte gero hona. Zuri ere asko eragin dizu Europa erdialdean ezagututakoak?

Ez dakit hemen influentzia bihurtu diren edo bihurtuko diren, baina ikasi ditudan gauza asko ekarri ditut. Gehienbat lankideengandik ikasia: lankide musikari zoragarriak ditut munduan

zehar barreiatuta. Nik nituen komplexuen gainetik salto egiten irakatsi didate, pare batek bereziki, oso-oso ekarpen handia eginez. Badira hegoak dituzten pertsonak, eta haiekin zaudenean lumak kutsatu egiten zaizkizu. Beti pentsatzen dut, “ai, ea irauten duten”. Elkar kutsatzen dugu, nork beretik dakarrena emanez. Hori badago diskoan, baina ez da izan han edo hemen ikusi dudana talde edo kontzertu batean aurkitutakoa, musika elkarrekin eginez ikasi dudana baizik, buruz buru.

Perkusioak diskoan duen papera esanguratsua da. Ez-ohiko instrumentuekin, giro oso bereziak sortu dituzue.

Historia luzea da. Nagore Legarreta argazkilariari eskatu nion argazki batzuk egiteko diskorako, eta berak argazkiak egin ahala, bere proiektuetako baten berri eman zidan. *Hysteron* zuen izena; eta Nagorek argazkiak latekin egiten dituen bezala, Beñat Iturriotz eta Aida Torresek ere lata kolekzio batekin jarri zioten soinu-banda proiektuari. Ideia jeniala iruditu zitzaidan, eta pentsatu nuen *Hezurren azpian* zerbait oso gertukoa zenez, latak eta kazuelak soinu egokia zirela. Uste dut asmatu dugula. Ez da oso formazio ohikoa zuzenkorako, eta agian horrek baditu bere mugak ere, baina oso polita izan da haiek ezagutzea. *Hezurren azpian* izan zen disko honetarako egin nuen lehen abestia, baina Aida eta Beñat ezagutu nituenean, dena aldatzea erabaki nuen. Letra berarekin, kanta berria sortu nuen haientzat.

Txikia dena oso garrantzitsua da niretzat, ikara handia sortu izan dit handitasunak beti

Letretara etorrira, baduzu joera hitzak ere musika tresna gisa erabiltzekoa, ahoskerarekin asko jokatzen duzu, ez soilik esanahiekin. Hizkuntza bakoitzak bere doinua du, bere ahoskera, bere tonua... Ikasi du-

dan zerbait izango da ziur asko, besteak beste Harkaitz Canorekin. Bereak dira letra batzuk. Hitzak berrasmatu egiten ditu, esanahi berriak eman. Egia esan, beti gustatu izan zait idaztea, nahiz eta ez ausartu inoiz ezer publiko egitera. Asko gustatzen zait, niretzat bada ere. Neighborrekin ikasi nuen nuen nire idazketen lekua kanta zela, eta orain jarraitu dut horrekin.

Noizbait jakingo dugu nola egiten duen Canok hainbeste gauza aldi berean eta fin egiteko.

Aspaldi ezagutu nuen, 15 bat urte bituela-edo. Korrika Kulturala antolatzen, nire ahizpak AEKn egiten zuen lan, eta hainbat musikari elkartu ginen zerbait egiteko. Baten batek esan zuen idazle bat ezagutzen zuela, eta harekin osatu genuen emanaldia. Denezte egin genituen gainera. Gero, bigarren diskoan, eskatu nion zerbait, baina azkenean ez nuen diskoan sartu. Eta oraingoan bai, denbora izan du niri eskaintzeko. Gaitasun asko du eta asko zukutzen dugu guk, baina nik ere ez dakit nola egiten duen. Berak ere bizitza bakarra du.

Abesti hauetan, baina baita Neighborren ere, badira asko errepikatzen diren hitz batzuk: maletak, harriak, haizea...

Nork bere mundua du eta mundua adierazteko bidea. Nirean distantziak, joan-etorriak edo lekuz kanpo sentitzea asko errepikatzen dira... Elementu horiek bazeuden Neighborren eta badaude orain. Distantziarena bereziki. Beti izan da nire bizitzan elementu oso garrantzitsu bat: min asko eman dit, baina askatasun asko ere bai. Bi puntu nola gurutzatu, nola elkartu, horren bueltan hausnartzen hasita konturatu naiz distantzia askotan buruan dagoela, gauza asko direla nigandik niregana edo nigandik besteengana distantzia jartzen dutenak. Eta neurri batean, hezurren azpian dagoen horrek gerturazten gaitu.

Zer dago, bada, hezurren azpian?

Galdera ona da, baina nik ere ez dakit. Ni nago, baina ez ni, Maite Larburu. Naizen zerbait, baina ez ni bakarrik: izatea, nirea eta zurea. Eta ez dago hezurren azpian bakarrik, baina horrek egiten du oso gertukoa, oso intimoa. Non hasten da zerua? Zaila da esaten, ezta? Ba hezurren azpia ere hortxe hasten da.

Objektu txiki eta gertukoak hautatzen dituzu gai potoloagoez aritzeko. Aspaldian, joera zabaldua da.

Nire kasuan behintzat, txikia dena oso garrantzitsua da. Ikara handia sortu dit handitasunak beti. Zerbait txikitik hasten naizela pentsatu behar dut, handian pentsatzen hasten banaiz buruko ordenagailua blokeatu egiten zaidalako. Marrazten hasi nintzen Amsterdamen bolada txar bat izan nuenenean, eta gogoratzen naiz zigilu baten tamainako paper batean hasi nintzela marrazten. Dena ahaztu zitzaidan kolpetik. Zerbait txikitik hastera da ikarari ihes egiteko nire bidea.

Eta txikitasun horretan, gorputza oso presente. Extrasistolea kantak Eider Rodriguez eta Bihotz handiegia gogorarazi dizkit.

Ba bitxia da, ze Eider Rodriguezek ere egin du bere ekarpena diskoan. *Bihotz handiegia* irakurri nuenean zoragarria iruditu zitzaidan. *Gona* kantarekin bueltak nabilen orduan, eta bat-batean iruditu zitzaidan Eiderrek lagundu behar zidala horrekin. Ez nuen ezagutzen, baina lotsa galdu eta idatzi nion. Zirriborro bat bidali nion, eta irakurtzean esan zidan oso ederra zela, ez zuela uste ezer aldatu behar zenik. Baina galdera bat egin zidan eta kolpetik goitik behera aldatu zidan kanta: "kenduidazu gona" izatetik, "jar ezazu gona" izatera pasa zen. Bukatzean bidali egin nion, eta Eider izan zen kanta bukatua lehenengo entzun zuen pertsona. Berak esango du ez duela ezer egin, baina galdera huts batekin nola alda dezakeen dena... Gauza txikia da, baina ekarpen handia.

Gona kantak, modu jostarian bada ere, badu beste kanta batzuek baino aldarrikapen kutsu agerikoagoa, edo hala interpreta daiteke behintzat.

Nik interpretazioa zabalik uzten dut. Nire ustez badago feminismoaren begirada, baina hori baino gehiago da kanta. Gona elementua erabiltzen da, emakumeekin lotzen duguna, baina niretzat kanta horren mezu nagusia da bestearen lekuan jartzea. Berriz ere distantziaren kontua: nola elkartu, bestearen tokian jarrita. Hori da gona jartzea. Kasu honetan, gizona koak gona janzten duenean emakumezkoaren lekuan jartzen da, baina hori kantaren esanahietako bat besterik ez da.

"Grina epaitzea" erraza dela ere kritikatzeko du.

Hala dio kantak, eta uste dut baietz.

Ez bakarrik besteek zurea, baita nork berea ere. Grina beti izan da gizona koaren terrenoa: naturala da, ezin du kontrolatu. Emakumearena gauza itsusi kontsideratu da, edo existitzen ez dena. Hor dago juizio sozial guztia, Besteak beste, bortxaketetan gertatzen dena: edan zenuen? Gona zeneraman? Dantzan ari zinen? Hori oso mingarria eta gogorra da. Bortxatu batek ez du epaiketa tribunaletan bakarrik jasaten, baita epaiketa soziala ere. "Jantzi ezazu gona" dio kantak, pentsatu nahi dudalako gona ona dela, ez zaiola uko egin behar. Ez dela bakarrik genero batena, denona dela; eta, denon erantzukizuna dela gona hori eramatea. Ez elementu fememino bezala bakarrik, gauza on, fresko bezala ere bai.

Grina beti izan da gizona koaren terrenoa, emakumearena gauza itsusitatzeko izan da, edo existitzen ez dena"

Txakur berdea izateaz ere ari zara kanta batean. Hala sentitzen zara zu ere?

Harro egotea kosta zait, baina banaiz bai. Hala sentitu naiz beti. Ez naiz inongo parte sentitu. Nerabegarotik kosta zaidan zerbait da, zalantza askorekin bizi izan naiz, eta iruditzen zitzaidan besteak oso seguru zeudela beraien sentimendu eta konbikzioetan. Niri iruditzen zitzaidan presio-eltze bat nuela lehertzeko zorian barruan, eta ez nuela ezer ulertzen. Txakur berde izan naiz, kanpoan egonda hemengo izanda. Hemen bizi nintzen neurrian musika klasikoa eginda... *Very uncool*. Idazten dut baina ez naiz idazlea, musika egiten dut baina mota askotakoa... Baina egia da harro egon gabe bada ere, onartu behintzat onartu dudala. Bere onurak ere badauzka: "Tipa horrek idazten du; ez du oso ondo idazten, baina ez da idazlea". "Kantatu egiten du: ez oso ondo; baina ez da kantaria...". Beti dut aitzakia bat ihes egiteko. Txakur berdeak zorte hori ere badu. ●